

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

Pełnomocnik Prezydenta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi

ul. Senatorska 27, 00-099 Warszawa, tel. 22 443 34 00, faks 22 443 34 02

ngo@um.warszawa.pl, www.ngo.um.warszawa.pl

Wieloletni program współpracy m.st. Warszawy z podmiotami ekonomii społecznej na lata 2013-2015

Warszawa, grudzień 2012 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

TORO – w poszukiwaniu skutecznych metod wsparcia instytucji ekonomii społecznej
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

1. Program – powiązania z innymi dokumentami strategicznymi i sposób powstania	3
2. Podstawowe pojęcia	5
3. Adresaci programu	6
4. Ekonomia społeczna.....	8
5. Cele programu i działania.....	10
Priorytet I Stwarzanie przyjaznego otoczenia finansowego i prawnego dla podmiotów ekonomii społecznej.....	10
Priorytet II Upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej i jej promocja.....	10
Priorytet III Zintegrowane działań m.st. Warszawy, organizacji pozarządowych i środowisk eksperckich na rzecz ekonomii społecznej.....	11
Priorytet IV Efektywna realizacja zadań publicznych w oparciu o współpracę z podmiotami ekonomii społecznej	12
6. Zasady współpracy	13
7. Założenia finansowe	14
8. Ewaluacja programu	14

1. Program – powiązania z innymi dokumentami strategicznymi i sposób powstania

Wieloletni program współpracy m.st. Warszawy z podmiotami ekonomii społecznej (PES) jest dokumentem wskazującym warunki oraz zasady współpracy pomiędzy m.st. Warszawą (jednostką samorządu terytorialnego) z PES w wymiarze trzyletnim. Program opisuje założenia finansowe oraz procedury wypracowywania podstawowych kierunków działania i rekomendowanych zmian w sferze wspierania, a także rozwijania ekonomii społecznej. Wskazuje istniejące formy współpracy m.st. Warszawy z PES oraz określa planowane działania i kierunki zmian.

Organem wspierającym realizację programu, odpowiedzialnym za strategiczne zarządzanie i nadzór nad nim jest, od momentu powołania, Komitet Sterujący [ds. ekonomii społecznej, W skład Komitetu wchodzi dyrektorzy biur Urzędu m.st. Warszawy lub ich przedstawiciele, których zadania dotyczą obszaru ekonomii społecznej.

Wieloletni program współpracy m.st. Warszawy z PES nawiązuje do Społecznej Strategii Warszawy¹ – programu operacyjnego Rozwój, aktywność, samodzielność, moduł ekonomia społeczna. Zgodnie ze Społeczną Strategią Warszawy „trzeba wspierać rozwój tzw. przedsiębiorstw społecznych, które odgrywają znaczącą rolę w aktywizacji grup wykluczonych oraz autonomię lokalnych społeczności. Przedsiębiorstwa społeczne obniżają koszty pomocy i generują społeczną wartość dodaną (wysoki społeczny wzrost z inwestycji)². [...] „Ekonomia społeczna jest ważnym instrumentem włączania do rynku pracy np. osób zagrożonych marginalizacją społeczną z powodu niepełnosprawności (lub obowiązku opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny), matek powracających na rynek pracy po urlopie macierzyńskim lub wychowawczym i in.”³. Społeczna Strategia Warszawy wskazuje również, że ekonomia społeczna (obok instrumentu partnerstwa) jest możliwą formułą wspólnego gospodarowania w terytorialnych wspólnotach sąsiedzkich⁴ oraz elementem zwiększania samodzielności obywateli w rozwiązywaniu problemów, np. poprzez poradnictwo związane z programami ekonomii społecznej⁵.

Program jest także powiązany z programem operacyjnym Strategii Społecznej – Warszawskim Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2010-2020⁶, zgodnie z którym „ekonomia społeczna jest istotnym elementem polityki społecznej realizowanej na rzecz grup wykluczonych (aktywizacja zawodowa i społeczna). Inicjatywy podejmowane w tym zakresie dotyczą także rozwoju lokalnego rynku dóbr i usług”. Szczegółowo program wpisuje się w priorytet III Tworzenie dla osób niepełnosprawnych warunków do uczestniczenia w rynku pracy i cel 1: Wspieranie oraz zwiększanie zatrudniania osób niepełnosprawnych w Urzędzie m.st. Warszawy oraz w miejskich jednostkach organizacyjnych oraz cel 2: Wspieranie zatrudnienia przejściowego, chronionego, spółdzielczości socjalnej i innych przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej. Szczególnie odniesiono się

¹ Społeczna Strategia Warszawy – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2020, załącznik do uchwały Nr XLVI/1427/2008 Rady m.st. Warszawy z dnia 18 grudnia 2008 r.

² Ibidem, s. 49.

³ Ibidem, s. 67.

⁴ Ibidem, s. 100.

⁵ Ibidem, s. 99.

⁶ Załącznik do uchwały Nr LXXXIX/2644/2010 Rady m.st. Warszawy z dnia 9 września 2010 r.

do wspierania podmiotów rozwijających zatrudnienie chronione, spółdzielczość socjalną oraz innych podmiotów ekonomii społecznej (cel 2, działanie 3). Dodatkowo w zakresie działalności miasta i dzielnic jako jedno z działań w obszarze priorytetu III, celu 1 określono działanie: Stosowanie tzw. klauzul społecznych odnoszących się do wymagań dotyczących realizacji zamówienia (zatrudnianie przez wykonawcę osób niepełnosprawnych) w ramach przetargów na realizację zleceń, usług, zakup towarów. Klauzule społeczne są jednym z mechanizmów wspierania sektora ekonomii społecznej poprzez zatrudnianie osób niepełnosprawnych do realizacji zamówienia publicznego.

Wieloletni program współpracy m.st. Warszawy z PES wpisuje się w:

- Strategię Polityki Społecznej na lata 2007-2013, przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2005 roku, w zakresie priorytetu 2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej (cel 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu oraz cel 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym);
- Krajową Strategię Zatrudnienia na lata 2007-2013, zaakceptowaną przez Radę Ministrów w dniu 6 września 2005 roku, w zakresie priorytetu Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności i działań: 8. 8. Stymulowanie rozwoju zatrudnienia w formach pozarynkowych (celem działania jest tworzenie miejsc pracy w sektorach ekonomii społecznej) i 12. Budowa instytucji finansowych na rzecz rozwoju partnerstwa społecznego (celem działania jest wzmocnienie systemu finansowania organizacji społecznych działających na rzecz wspierania zatrudnienia w środowisku lokalnym).

Program został przygotowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa krajowego, m.in:

- art. 3. ust. 1-3, art. 4 ust. 1, w szczególności pkt 11, 13 i 33, ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- art. 7 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.).

Program jest zgodny z przepisami prawa lokalnego:

- programem współpracy m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, przyjmowanym corocznie uchwałą Rady m.st. Warszawy;
- uchwałą nr LXII/1789/2005 Rady m.st. Warszawy z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie Strategii Rozwoju Miasta Stołecznego Warszawy do 2020 roku;
- uchwałą nr XXIX/631/2012 Rady m.st. Warszawy z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2012-2033 (z późn. zm.).

Program powstał jako III produkt finalny projektu TORO⁷ i uwzględnia pozostałe produkty finalne projektu TORO:

- Instrument Finansowy w postaci systemu pożyczkowo/poręczeniowego wspierający płynność finansową PES (działanie 1.1. i 1.2);
- System Monitoringu Realizowanych Przedsięwzięć dotyczący realizacji zadań publicznych ze zintegrowaną bazą danych o PES i ich udziale w konkursach oraz przetargach z różnych źródeł publicznych (działanie 3.4.);
- Mechanizm Wsparcia PES w prowadzeniu działalności pożytku publicznego, tak aby działania tych podmiotów łączyły w sobie stabilności finansowania zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i działalności pożytku publicznego (działanie 4.3).

Projekt programu został opracowany przez eksperta ds. opracowania programu, współpracującego z m.st. Warszawą w ramach projektu TORO, oraz w oparciu o uwagi i sugestie ekspertów z zespołu ds. rozwoju ekonomii społecznej w m.st. Warszawie.

Projekt programu został skonsultowany z przedstawicielami PES w ramach trzech spotkań w Warszawie oraz dwóch spotkań na terenie Mazowsza, organizowanymi w trakcie realizacji projektu TORO. Wnioski ze spotkań konsultacyjnych zostały wzięte pod uwagę przy opracowaniu ostatecznej wersji programu.

W sprawach nieuregulowanych w programie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy⁸ oraz rocznego programu współpracy.

Program będzie aktualizowany i rozwijany w związku z pracami prowadzonymi nad dokumentami takimi jak: Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Wieloletni Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej na Mazowszu, warszawski Program Praca i inne.

2. Podstawowe pojęcia

Ileokroć w programie jest mowa o:

- 1) **ekonomii społecznej** – rozumie się przez to sektor gospodarki (w wymiarze instytucjonalno-prawnym) i metodę działania (polegającą na osiągnięciu celów społecznych metodami gospodarczymi), w których działające podmioty są zorientowane na społeczną użyteczność, a wypracowywana przez nie nadwyżka finansowa służy realizacji celu społecznego;
- 2) **OWES** – rozumie się przez to podmioty pełniące rolę wystandaryzowanego ośrodka wsparcia ekonomii społecznej, służące doradztwem, szkoleniami, wsparciem instytucjonalnym oraz finansowym dla podmiotów ekonomii społecznej, a także osób planujących je założyć. Wsparcie OWES obejmuje takie sfery działania PES jak: zarządzanie, w tym finansowe, marketing i promocja, planowanie strategiczne, a także nawiązywanie współpracy z samorządem lokalnym;

⁷ Zob. rozdział 2 „Podstawowe pojęcia”, pkt 7, s. 6.

⁸ Zob. rozdział 2 „Podstawowe pojęcia”, pkt 10, s. 6.

- 3) **Pełnomocniku** – rozumie się przez to Pełnomocnika Prezydenta m.st. Warszawy ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- 4) **PES** – rozumie się przez to podmioty ekonomii społecznej⁹;
- 5) **pracownikach Urzędu** – rozumie się przez to pracowników biur Urzędu m.st. Warszawy, urzędów dzielnic m.st. Warszawy, jednostek organizacyjnych m.st. Warszawy, w tym Urzędu Pracy, i ośrodków pomocy społecznej;
- 6) **programie** – rozumie się przez to wieloletni program współpracy m.st. Warszawy z podmiotami ekonomii społecznej na lata 2013-2015;
- 7) **projekcie TORO** – rozumie się przez to projekt TORO – w poszukiwaniu skutecznych metod wsparcia instytucji ekonomii społecznej, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 30 kwietnia 2012 roku przez m.st. Warszawę wraz z partnerami, którego celem jest zwiększenie trwałości i wzmocnienie potencjału PES;
- 8) **przedsiębiorstwie społecznym** – rozumie się przez to podmiot prowadzący w sposób ciągły działalność gospodarczą, z której zyski przeznaczone są na cele statutowe i która prowadzona jest zgodnie z zadaniami ekonomii społecznej;
- 9) **rocznym programie współpracy** – rozumie się przez to corocznie przyjmowany przez Radę m.st. Warszawy program współpracy m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 10) **ustawie** – rozumie się przez to ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.).

3. Adresaci programu

Adresatami programu są wszystkie podmioty zainteresowane rozwojem ekonomii społecznej, w szczególności PES oraz m.st. Warszawa:

- 1) PES – podmioty ekonomii społecznej, które prowadzą odpłatną działalność statutową pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, w tym przedsiębiorstwa społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem takich form prawno-organizacyjnych jak:
  - fundacje;
  - stowarzyszenia;
  - spółdzielnie socjalne, w tym spółdzielnie socjalne założone przez osoby prawne;

⁹ Zob. rozdział 3 „Adresaci programu”, pkt 1, s. 6.

- spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;
- 2) Podmioty, których celem jest reintegracja społeczna i zawodowa, niemające osobowości prawnej i mogące być prowadzone przez organizacje pozarządowe:
    - kluby integracji społecznej (KIS);
    - centra integracji społecznej (CIS);
    - warsztaty terapii zajęciowej (WTZ);
    - zakłady aktywności zawodowej (ZAZ)¹⁰;
    - środowiskowe domy samopomocy (SDS).
  - 3) Komórki organizacyjne Urzędu m.st. Warszawy oraz jednostki organizacyjne i pomocnicze m.st. Warszawy, które współpracują z PES:
    - biura Urzędu m.st. Warszawy, w szczególności Centrum Komunikacji Społecznej, Biuro Pomocy i Polityki Społecznej, Biuro Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego, Biuro Polityki Lokalowej;
    - Urząd Pracy m.st. Warszawy;
    - urzędy dzielnic m.st. Warszawy;
    - ośrodki pomocy społecznej (OPS);
    - zakłady gospodarowania nieruchomościami (ZGN).
  - 4) Szczególne znaczenie dla realizacji programu mają podmioty wspierające PES, np. Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej (OWES), które współpracują w sposób kompleksowy i ciągły z PES, dzięki czemu znają ich aktualne potrzeby i problemy, oraz organizacje pozarządowe wspierające działania innych organizacji..
  - 5) Potencjalnymi partnerami realizacji programu są również podmioty biznesowe, spółdzielnie pracy i spółdzielnie mieszkaniowe, partnerstwa lokalne oraz środowiska akademickie i naukowe działające w obszarze badań oraz monitorowania zjawisk w obszarze ekonomii społecznej.

¹⁰ Por. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, projekt, Warszawa, czerwiec 2012 r., s. 13, dokument dostępny pod adresem:
<http://www.pozYTEK.gov.pl/files/EKONOMIA%20SPOLECZNA/KPRES8.06.2012.pdf>

4. Ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna polega na samoorganizacji ludzi dla rozwiązywania ich podstawowych problemów życiowych¹¹, jak również jest sektorem gospodarki, w którym podmioty są zorientowane na społeczną użyteczność, a wypracowywana przez nie nadwyżka finansowa służy realizacji celu społecznego¹². Celem tym jest przede wszystkim wykorzystanie aktywności ekonomicznej do aktywizacji osób wykluczonych, niemogących znaleźć zatrudnienia na otwartym rynku pracy¹³, ale również do prowadzenia innej działalności pożytku publicznego.

Aktywność PES jest innowacyjnym sposobem wzmacniania spójności społecznej, budowania organizacji społecznych oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a przez to służy reintegracji zawodowej i społecznej. Działalność w tej sferze oparta jest na solidarności społecznej, partycypacji i samorządności¹⁴. Reagując innowacyjnością społeczną na niezaspokojone jeszcze potrzeby, przedsiębiorstwa społeczne uczestniczą w inteligentnym rozwoju – poprzez uwzględnienie własnego oddziaływania na środowisko i długoterminową wizję przyczyniają się do trwałego wzrostu gospodarczego; poprzez stawianie na człowieka i spójność społeczną stanowią centrum rozwoju sprzyjającemu włączaniu społecznemu¹⁵.

W celu zdefiniowania podmiotów ekonomii społecznej, europejska sieć badawcza EMES (European Research Network) podaje następujące kryteria:

ekonomiczne:

- prowadzenie w sposób względnie ciągły, regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne;
- niezależność, suwerenność instytucji w stosunku do instytucji publicznych;
- ponoszenie ryzyka ekonomicznego;
- istnienie choćby nielicznego płatnego personelu;

społeczne:

- wyraźna orientacja na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia;
- oddolny, obywatelski charakter inicjatywy;
- specyficzny, możliwie demokratyczny system zarządzania;
- możliwie wspólnotowy charakter działania.¹⁶

Podjęcie działalności ekonomicznej przez podmioty zaliczane do trzeciego sektora jest w Polsce coraz częstszym zjawiskiem, ponieważ daje im możliwości rozwoju, a samodzielność finansowa organizacji docelowo powinna nieść za sobą uniezależnianie się od dofinansowywania działalności przez instytucje publiczne¹⁷.

¹¹ Społeczna Strategia Warszawy... op.cit., s. 93.

¹² J. Hausner: Ekonomia społeczna jako kategoria rozwoju, [w:] J. Hausner (red.): Ekonomia społeczna a rozwój, Małopolska Wyższa szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego [w Krakowie, Kraków 2007, s. 14.

¹³ Społeczna Strategia Warszawy... op. cit., s. 93.

¹⁴ M. Gumkowska: Wstęp, [w:] R. Skrzypiec, T. Kasprzak, M. Jewdokimow, A. Biermat, M. Gumkowska: Przedsiębiorstwo ekonomii społecznej w środowisku lokalnym, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2008, s. 7.

¹⁵ Komunikat Komisji Europejskiej: Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej. Budowanie ekosystemu sprzyjającego przedsiębiorstwom społecznym w centrum społecznej gospodarki i społecznych innowacji, Bruksela – 15.10.2011, KOM (2011) 682, s. 5.

¹⁶ Na postawie portalu ekonomiaspoleczna.pl, <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433225>.

Podmioty ekonomii społecznej, w tym stowarzyszenia i fundacje, decydujące się na podjęcie działalności gospodarczej mogą dowolnie wybrać przedmiot tej aktywności, jednak działalność ta może być prowadzona jedynie w rozmiarach uzasadnionych celami statutowymi organizacji. Oznacza to, że ma ona mieć charakter pomocniczy w stosunku do działalności statutowej i nie stanowi wyłącznego celu działań.

Władze publiczne dostrzegają w ekonomii społecznej instrument rozwiązywania określonych problemów społecznych i starają się tworzyć regulacje, które umożliwiają posługiwanie się tym instrumentem. Wyrazem dbałości o tę sferę jest podjęcie działań na rzecz opracowania Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES), którego projekt przedłożono do konsultacji w czerwcu 2012 roku¹⁸. Rozwój ekonomii społecznej nie jest możliwy bez rozwoju inicjatyw i organizacji obywatelskich na poziomie lokalnym, które następnie profesjonalizują swoje działania w zakresie udziału w społeczności lokalnej¹⁹. W projekcie KPRES podkreśla się ponadto, iż wzajemne relacje sektora ekonomii społecznej, z samorządem gminnym i powiatowym, wymagają zintegrowanych działań, na rzecz aktywnego włączenia się w realizację lokalnych usług użyteczności publicznej²⁰.

Szczególnie ważne z punktu widzenia rozwoju i zapewnienia trwałości funkcjonowania PES jest upowszechnianie stosowania kryteriów społecznych przy zlecaniu usług i zakupie towarów przez instytucje publiczne, a także podmioty z sektora biznesowego i pozarządowego. Kryteria społeczne mogą być stosowane m.in. poprzez umieszczenia w procedurach kontraktowych tzw. klauzul społecznych, czyli szczególnych warunków realizacji zamówień publicznych z uwagi na istotne względy społeczne (np. preferencji związanych z zatrudnianiem osób wykluczonych z rynku pracy), przewidzianych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²¹ i innych dokumentach²². Mianem klauzul społecznych określa się wyłączenia od ogólnych zasad zamówień publicznych stosowanych z uwagi na istotne cele społeczne. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej może być jednym z celów stosowania klauzul społecznych. Wynika to przede wszystkim z faktu, że przedsiębiorstwa społeczne – przynajmniej w Polsce – najczęściej są nastawione na integrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, a więc dokładnie realizują podstawowy społeczny cel stosowania klauzul społecznych²³. Społeczna Strategia Warszawy wskazuje, że społecznie odpowiedzialne kontraktowanie i inwestowanie jest jednym z instrumentów zwiększania korzyści społecznych z inwestycji²⁴ finansowanych ze środków publicznych.

¹⁷ P. Frączak, J. Wygnański (red.): Polski model ekonomii społecznej. Rekomendacje dla rozwoju. Zaproszenie do dyskusji, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2008, s. 14 – 15.

¹⁸ Krajowy Program..., op.cit.

¹⁹ Ibidem, s. 46.

²⁰ Ibidem, s. 47.

²¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 133, poz. 759, z późn. zm.

²² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 96, poz. 651, z późn. zm.); Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi oraz Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień publicznych przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych.

²³ T. Schimanek: Podstawowe informacje o klauzulach społecznych, FISE, Warszawa 2012

²⁴ Społeczna Strategia Warszawy..., op.cit., s. 89.

5. Cele programu i działania

Celem głównym programu jest zwiększenie trwałości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej na terenie m.st. Warszawy w latach 2013-2015, poprzez rozwinięcie różnorodnych form współpracy między sektorem ekonomii społecznej a sektorem publicznym oraz zwiększenie skuteczności i efektywności relacji zachodzących między tymi sektorami.

Priorytet I

Stwarzanie przyjaznego otoczenia finansowego i prawnego dla podmiotów ekonomii społecznej

Cel szczegółowy: Przygotowanie propozycji rozwiązań prawnych i instrumentów finansowych wspierających rozwój i trwałość PES oraz wdrażanie ich na podstawie analizy otoczenia finansowego i prawnego PES na poziomie m.st. Warszawy.

Działanie 1.1. Przygotowanie założeń do uruchomienia funduszu poręczeniowego w celu poręczenia przez m.st. Warszawę pożyczek lub kredytów zaciąganych przez PES.

Działanie 1.2. Wspieranie PES w relacjach z podmiotami świadczącymi usługi finansowe, takie jak kredyty, pożyczki i poręczenia m.in. poprzez działania informacyjne, edukacyjne oraz przekazywanie podmiotom, w których PES ubiega się o pożyczkę/kredyt, historii współpracy danej PES z m.st. Warszawą, generowanej z Systemu Monitoringu Realizowanych Przedsięwzięć, w celu potwierdzenia wiarygodności finansowej PES.

Działanie 1.3. Wdrożenie procedury zlecenia usług i zakupów towarów przez m.st. Warszawę z wykorzystaniem klauzul społecznych²⁵ oraz jej upowszechnienie w komórkach i jednostkach organizacyjnych i pomocniczych Urzędu i dzielnic m.st. Warszawy.

Działanie 1.4 Ujednolicenie zasad i zwiększenie dostępności możliwości najmu lokali z zasobu m.st. Warszawy przez PES na prowadzenie działalności pożytku publicznego oraz działalności gospodarczej, czyli działalności spełniającej warunki ekonomii społecznej.

Priorytet II

Upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej i jej promocja

Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku podmiotów ekonomii społecznej, popularyzacja wiedzy na temat ekonomii społecznej wśród pracowników Urzędu i jednostek podległych oraz wśród mieszkańców stolicy, a także poprawa funkcjonowania instytucjonalnego PES poprzez działania edukacyjne.

²⁵ Procedura zlecenia usług przez m.st. Warszawę podmiotom ekonomii społecznej przy wykorzystaniu klauzul społecznych jest opracowywana w ramach projektu Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie warszawskim, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanego w okresie od 1 maja 2012 roku do 31 grudnia 2014 roku przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (lider projektu) i m.in. m.st. Warszawę jako partnera w projekcie.

Działanie 2.1. Kampanie informacyjne dla pracowników Urzędu, w tym szkolenia z zakresu współpracy z PES, m.in. na temat idei ekonomii społecznej, budowania partnerstw, odpowiedzialnych społecznie zamówień publicznych – klauzul społecznych i zasad najmu lokalu z zasobu m.st. Warszawy przez PES.

Działanie 2.2. Kampanie informacyjne z udziałem PES opracowane we współpracy z m.in. OWES-ami, skierowane do mieszkańców m.st. Warszawy, podmiotów biznesowych i organizacji pozarządowych na temat ekonomii społecznej i możliwości korzystania z usług PES.

Działanie 2.3. Spotkania, warsztaty i szkolenia edukacyjne mające na celu podnoszenie kompetencji z zakresu zarządzania, w tym zarządzania finansami oraz przygotowywanie materiałów informacyjnych, na temat ekonomii społecznej i jej zastosowania w np. w zaspokajaniu potrzeb wspólnot lokalnych i sąsiedzkich, tworzenia partnerstw społeczno-publiczno-prywatnych, zasad współpracy z m.st. Warszawą, w tym najmu lokali z zasobu m.st. Warszawy i działań w przestrzeni publicznej.

Działanie 2.4. Realizacja we współpracy m.in. z podmiotami wspierającymi PES (takimi jak OWES-y), i Urzędem Pracy m.st. Warszawy projektu „Inkubator Ekonomii Społecznej”, którego celem będzie wsparcie nowopowstających PES. Szczegółowe warunki realizacji projektu będą określone w odrębnym dokumencie.

Priorytet III

Zintegrowane działań m.st. Warszawy, organizacji pozarządowych i środowisk eksperckich na rzecz ekonomii społecznej

Cel szczegółowy: zwiększenie skuteczności i efektywności relacji zachodzących między sektorem ekonomii społecznej a publicznym m.in. poprzez stałą współpracę w międzysektorowych zespołach roboczych, zapewnienie stałej wymiany informacji i opinii pomiędzy wszystkimi adresatami programu, wewnątrz i między sektorami.

Działanie 3.1. Spotkania międzysektorowego zespołu ds. rozwoju ekonomii społecznej w m.st. Warszawie, powołanego przez Pełnomocnika. Zespół będzie pracował nad stałym ulepszaniem istniejących rozwiązań w zakresie ekonomii społecznej oraz opracowywaniem możliwości wdrożenia kolejnych innowacji mających na celu wzmacnianie PES i podnoszenie jakości współpracy międzysektorowej, poprzez integrację działań na rzecz ekonomii społecznej, realizowanych przez różne jednostki miejskie oraz organizacje pozarządowe, PES-y i OWES-y. Do zadań zespołu należy w szczególności wyrażanie opinii w sprawach dotyczących działań podejmowanych przez m.st. Warszawę we współpracy z PES w obszarze ekonomii społecznej, wskazywanie kierunków działań w zakresie wspierania i rozwoju ekonomii społecznej w m.st. Warszawie, współpracy międzysektorowej, dobrych praktyk i innowacyjnych rozwiązań.

Działanie 3.2. Współpraca w ramach Komisji Dialogu Społecznego ds. Ekonomii Społecznej, zasięganie jej opinii przez m.st. Warszawę i wspólne rozwiązywanie problemów.

Działanie 3.3. Stała wymiana informacji i doświadczeń w obszarze ekonomii społecznej, m.in. dotyczących wsparcia rozwoju PES i zakupu usług i towarów od PES, pomiędzy wszystkimi adresatami programu.

Działanie 3.4. Gromadzenie wiedzy poprzez funkcjonowanie Systemu Monitoringu Realizowanych Przedsięwzięć (SMRP), w celu monitorowania realizacji zadań publicznych przez PES. SMRP to narzędzie informatyczne, które agreguje informacje na temat współpracy m.st. Warszawy z PES oraz kosztów poniesionych przez m.st. Warszawę na realizację programów miejskich. W ramach systemu będzie funkcjonować zintegrowana baza danych o organizacjach pozarządowych, w tym PES, i ich udziale w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych, a także innych formach współpracy finansowej. System będzie zintegrowany z Internetową Księgą Dotacji.

Działanie 3.5. Zebranie informacji i przygotowanie zestawienia działań podejmowanych przez jednostki m.st. Warszawy w obszarze ekonomii społecznej, w tym w zakresie wsparcia, współpracy z PES i stosowania klauzul społecznych.

Priorytet IV Efektywna realizacja zadań publicznych w oparciu o współpracę z podmiotami ekonomii społecznej
--

Cel szczegółowy: stworzenie warunków do efektywnej realizacji zadań publicznych w oparciu o współpracę z PES i osiągnięcie celów ekonomii społecznej.

Działanie 4.1. Współpraca z PES o charakterze finansowym w formach przewidzianych w rocznym programie współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem zlecenia realizacji zadań publicznych w wymiarze wieloletnim, tj. na okres od 3 do 5 lat. Zlecenie realizacji zadań publicznych następuje w trybie otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy, oraz m.in. poprzez zakup usług od PES, prowadzących działalność gospodarczą lub odpłatną działalność statutową²⁶.

Działanie 4.2. Współpraca z PES w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt. 1-20 i pkt. 22-33 ustawy, ze szczególnym uwzględnieniem strategicznych obszarów współpracy z PES, takich jak:

- a) aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy (aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu) – poradnictwo, pośrednictwo pracy, szkolenia i przekwalifikowania, rozwój ekonomii społecznej, formy wczesnej interwencji, staże i praktyki zawodowe;
- b) rozwój lokalny oraz rozwój kapitału społecznego – wsparcie lokalnych inicjatyw społecznych, w tym realizowanych przez partnerstwa lokalne o zasięgu rejonowym lub dzielnicowym;
- c) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym ograniczanie zjawiska ubóstwa, w szczególności wśród dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, realizacja programów integracji społecznej, rozwoju działań ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw ekonomii społecznej (będących adresatami programu), które spełniają funkcję w zakresie integracji społecznej, poprawy lub uzupełnienia usług publicznych oraz rozwoju wspólnot lokalnych.

Działanie 4.3. Szczególną formą współpracy finansowej m.st. Warszawy z PES będzie Mechanizm Wsparcia. Mechanizm będzie składać się z dwóch komponentów –

²⁶ Na podst. ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.), przy porównywalności metod kalkulacji kosztów oraz porównywalności opodatkowania.

dotacji przyznawanej w trybie konkursu ofert oraz użyczenia lokalu w trybie pozakonkursowym w formie najmu (wraz z dotacją na dostosowanie i wyposażenie lokalu do prowadzenia działalności pożytku publicznego), jako miejsca przeznaczonego do prowadzenia działalności pożytku publicznego oraz jednocześnie działalności gospodarczej. Dotacja przyznawana w trybie konkursu ofert w formie powierzenia przeznaczona będzie na realizację zadania publicznego, mieszczącego się w obszarze działalności statutowej PES, oraz na zwiększenie potencjału PES do poziomu umożliwiającego rozpoczęcie działalności gospodarczej spełniającej warunki ekonomii społecznej. Jeśli podmiot wynajmuje lokal od m.st. Warszawy – miejscem realizacji zadania będzie ten lokal. Jeśli podmiot nie posiada lokalu – m.st. Warszawa zapewni możliwość najmu lokalu ze swojego zasobu na czas realizacji zadania.

6. Zasady współpracy

Współpraca m.st. Warszawy z PES opiera się na poszanowaniu przez obie strony zasad pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności, zrównoważonego rozwoju i równości szans. Zasady te oznaczają:

- 1) zasada **pomocniczości**, inaczej **subsydiarności** – m.st. Warszawa przekazuje swoje zadania PES, jeśli są one na to gotowe, wycofując się z bezpośredniej ich realizacji; ani m.st. Warszawa, ani PES nie powinny ingerować w rozwiązywanie problemów społecznych, jeśli mieszkańcy sami mogą sobie z nimi poradzić;
- 2) zasada **suwerenności** - zarówno PES, jak i m.st. Warszawa, zachowują niezależność we wzajemnych relacjach, które powinien cechować szacunek obu stron wobec siebie;
- 3) zasada **partnerstwa** - obie strony współdziałają na rzecz m.st. Warszawy i jego mieszkańców, wspólnie określają cele i ponoszą odpowiedzialność z ich realizacją;
- 4) zasada **efektywności** – obie strony wspólnie dbają o to, żeby poniesione nakłady na realizowane zadania przynosiły jak najlepsze rezultaty;
- 5) zasada **uczciwej konkurencji** – wszystkie podmioty powinny mieć takie same szanse w dostępie do realizacji zadań publicznych;
- 6) zasada **jawności** – PES i m.st. Warszawa udostępniają sobie wzajemnie pełną i prawdziwą informację na temat obszarów swojego działania, które są istotne z punktu widzenia wspólnej realizacji zadań publicznych na rzecz m.st. Warszawy i jego mieszkańców;
- 7) zasada **równości szans** – obie strony dbają o włączanie na równych prawach grup mniejszościowych i dyskryminowanych w realizację zadań publicznych oraz w nich uczestnictwo;
- 8) zasada **zrównoważonego rozwoju** – obie strony podejmują działania, które przyczyniając się do wzrostu gospodarczego, zapewniają równomierny podział korzyści, ochronę zasobów naturalnych i środowiska oraz rozwój społeczny.

7. Założenia finansowe

Podstawowym założeniem finansowym programu jest realizacja działań wyszczególnionych w dokumencie w wymiarze wieloletnim w oparciu o budżet m.st. Warszawy i Wieloletnią Prognozę Finansową m.st. Warszawy. Ze względu na interdyscyplinarny charakter działań, środki na realizację programu są zdywersyfikowane w planach budżetowych poszczególnych jednostek m.st. Warszawy.

8. Ewaluacja programu

Bieżącym monitoringiem realizacji programu zajmuje się Pełnomocnik. Analiza rzeczywistych efektów oraz zestawienie wskaźników współpracy finansowej i pozafinansowej będzie zawarta w corocznych sprawozdaniach częściowych oraz w sprawozdaniu z realizacji programu, opracowanym po zakończeniu jego obowiązywania, do 30 kwietnia 2016 roku, które będą zamieszczone na stronie internetowej www.ngo.um.warszawa.pl.

**Pełnomocnik Prezydenta m.st. Warszawy
ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi**

(-)

Marcin Wojdat

24.12.2012

